

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษา ประวัติการกินเจ พิธีกรรมเกี่ยวกับการกินเจ และความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก ที่เข้าร่วมพิธีกรรมการกินเจตามเทศกาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน ซึ่งเป็นเจ้าพิธีจำนวน 10 คน ผู้เข้าร่วมพิธี 100 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับประเพณีการกินเจ พิธีกรรม และความเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีการกินเจ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ไปยังเจ้าพิธี และผู้เข้าร่วมพิธีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่าง และได้แบบสอบถามกลับคืนมา 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ตามสภาพที่เกิดขึ้น ส่วนข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามแจกแจงโดยแสดงความถี่เป็นร้อยละ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของผู้กินเจในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ผู้กินเจส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 31 - 50 ปี เพศหญิง มีตั้งถิ่นฐานเดิมเป็นชาวพิษณุโลกโดยกำเนิด มีการศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ประกอบอาชีพอิสระ เป็น ลักษณะครอบครัวของผู้กินเจเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวเดี่ยวที่มีคนอื่นอาศัยอยู่ด้วย ในช่วงเทศกาลกินเจครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีสมาชิกมาร่วมพิธีที่กินเจเป็นจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 50

ตอนที่ 2 ผลจากการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ เจ้าพิธี เกี่ยวกับความรู้ เรื่องประเพณีการกินเจ พบว่า เจ้าพิธีที่มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบพิธีกรรมทุกขั้นตอนเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องของข้อปฏิบัติ ข้อห้าม การเช่าหีบบูชาเทพเจ้า วันเวลาในการประกอบพิธีกรรม การสวดมนต์ กฎเกณฑ์การประกอบพิธีกรรม อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ต้องำใช้ประกอบพิธีกรรมแต่ละพิธีซึ่งมีความแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกันบางพิธี อาหารที่ต้องห้ามในช่วงเทศกาลกินเจ การแต่งกายที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการกินเจ

ตอนที่ 3 ผลจากการศึกษาแนวความคิดของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมกินเจในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการกินเจโดยการบอกเล่า เข้าร่วมพิธีกรรมด้วยความสมัครใจ เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาในการกินเจ มีความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณคงอยู่ของญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วจะมารับส่วนบุญกุศลในวันประเพณีการกินเจ จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจะประกอบพิธีกรรมที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ รุ่งเจที่ผู้เข้าร่วมพิธีสูงสุดคือ รุ่งเจ อ้อเคงเขียงตั้ง ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมการกินเจ ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมพิธีกรรมเป็นเวลาตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่จะเข้าร่วมประกอบพิธีการกินเจล่วงหน้าก่อนวันกินเจ ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจะมีการรักษาประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลกต่อไป

ตอนที่ 4 ผลจากการศึกษาความเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกับประเพณีการกินเจ ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลกมีความเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีการกินเจที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณบรรพบุรุษ

ที่สว่างไสวไปแล้ว และการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษ ความเชื่อในการปฏิบัติที่ตนจะนำไปสู่นิพพาน ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจสังส์ของการกินเจที่จะทำให้เกิดความสุขและความสมหวังในสิ่งที่ตนปรารถนา ความเชื่อในพิธีลอยกระทง หรือการเทกระจาด และความเชื่อเกี่ยวกับการเซ่นไหว้เทพเจ้าในวันขึ้น 1 ค่ำ ถึง 9 ค่ำ เดือน 9 ซึ่งตรงกับเทศกาลกินเจ และความเชื่อจากผลการกินเจที่จะทำให้เกิดสุขภาพแข็งแรง ผลจากความเชื่อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นสิ่งที่มาจากการเชื่อของผู้กินเจที่มีความสัมพันธ์กับประเพณีการกินเจ อันนำไปสู่การปฏิบัติ ที่ก่อให้เกิดเป็นประเพณีการกินเจของชาวไทย เพื่อสายชีนาในจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้กินเจในจังหวัดพิษณุโลก
ปรากฏผลดังนี้

ผู้กินเจส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 31-50 ปี ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งหน้าที่การงาน สภาพทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยต่อการกินเจ อีกทั้งพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชายที่มีความสนใจในการกินเจ ผู้กินเจส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีถิ่นฐานเดิมเป็นชาวพิษณุโลกโดยกำเนิดและมีการกินเจกันเป็นประจำทุกปี โดยที่ปฏิบัติกันมานานจนเป็นประเพณีสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภัตรา สุภาพ (2520 : 148) ที่ได้กล่าวว่า ประเพณีเป็นสิ่งที่คนในสังคมปฏิบัติเชื่อถือกันมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบต่อกันมาและยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน ผู้กินเจส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการรับประทานอาหารเจสอดคล้องกับการศึกษาของหวังชื่อแจ้ง (2536 : 17-26) ได้กล่าวถึงคุณค่าประโยชน์จากการรับประทานอาหารเจที่ทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายคือ ร่างกายสามารถขับถ่ายของเสียออกได้หมด ทำให้ไม่มีสารพิษตกค้างอยู่ในร่างกาย สารอาหารในพืชผักผลไม้ ช่วยทำให้ระบบขับถ่ายและการย่อยอาหารเป็นปกติ ทำให้อายุยืนยาวผิวพรรณสดชื่นผ่องใส นัยน์ตาแจ่มใสสว่างมีแวววาว ร่างกายแข็งแรง รู้สึกเบาสบาย ไม่อึดอัด มีสุขภาพพลานามัยดีสอดคล้อง

กับการวิจัยของ ชลอ บุญช่วย (2532 : 49 - 50) ได้กล่าวว่า ตลอดระยะเวลา 9 วันที่อยู่ในช่วงเวลาที่ถือศีลกินเจจะรับประทานอาหารประเภทผัก ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ทะเลาะวิวาท รักษากาย วาจาใจให้บริสุทธิ์ ผู้กินเจส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอิสระทำให้สามารถหยุดงานมาร่วมพิธีกรรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จะได้ประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ตั้งงำอันจะนำความสุข ความสบายใจ ความเจริญในหน้าที่การงาน เพื่อเป็นสิริมงคลมาสู่ตนเองและครอบครัว ลักษณะครอบครัวของผู้กินเจจะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิก คือพ่อ แม่ ลูกอาศัยอยู่และ ครอบครัวเดี่ยวที่มีคนอื่นอาศัยอยู่ด้วย แสดงให้เห็นถึงสภาพลักษณะครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน ได้สอดคล้องกับการวิจัยของ ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2532 : 1 - 3) ซึ่งกล่าวว่า ชาวจีนในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นผู้สืบเชื้อสายชาวจีนรุ่นลูก หลานและเหลนที่เติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ต่างจากบรรพบุรุษ การแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ การมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวไทยและชาวจีน กระบวนการเรียนรู้หลายด้าน ตลอดจนสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะลักษณะของครอบครัวที่เป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น นอกจากนี้จำนวนสมาชิกในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลกจะเข้าร่วมการกินเจในช่วงประเพณีการกินเจเป็นจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิก ทำให้ทราบว่าการกินเจเป็นการปฏิบัติที่มาจากความสมัครใจของผู้เข้าร่วมพิธีมากกว่าเป็นการบังคับ ทำให้เกิดความสบายใจต่อผู้เข้าร่วมพิธีจะทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับประเพณีการกินเจ ปรากฏผลดังนี้

ประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก ได้เริ่มมีตั้งแต่การตั้งโรงเจเป็นแห่งแรกคือ โรงเจอ้อเคงเชียงตั้งเมื่อ 50 ปีที่แล้ว โดยกลุ่มชาวจีนตัวกลุ่มหนึ่งที่มีความเลื่อมใสศรัทธาการกินเจ ได้ร่วมมือกันในการสร้างโรงเจขึ้นมา หลังจากนั้นในปีต่อมาก็ได้เกิดประเพณีการกินเจในวันขึ้น 1 ค่ำถึง 9 ค่ำเดือน 9 ของทุกปี และได้ยึดถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนั้นมาจนเป็นประเพณีการกินเจในปัจจุบัน ผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นเจ้าพิธีจะต้องเป็น

ผู้ที่ถือศีลกินเจ สวดมนต์ เป็นคนที่เฝ้ารักษารธรรม ท้าให้รู้ขั้นตอนของพิธีกรรมไม่ว่าจะเป็น พิธีเชิญเทพเจ้า พิธีไหว้เทพเจ้า พิธีเทกระเจาด พิธีลอยกระทงและปล่อยสัตว์ พิธีไหว้เทพเจ้าประจำทิศเหนือ และทิศใต้หรือพิธีหน้าซึงปักเต้า และพิธีส่งเทพเจ้ากลับสวรรค์ สอดคล้องกับการศึกษาของประมวล คิดดินสัน (2521 : 141) ได้กล่าวว่าเจ้าพิธีคือ ผู้ดำเนินพิธีกรรมให้ไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีแบบแผน และเป็นสื่อกลาง ในการติดต่อระหว่างวิญญาณกับมนุษย์ เจ้าพิธีจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ ในข้อปฏิบัติและข้อห้ามในด้านการรับประทานอาหารประเภทใดบ้างในช่วงเทศกาล ผู้กินเจจะงดเว้นการรับประทานอาหารที่ปรุงจากเนื้อสัตว์ทุกชนิด ครอบง เป็นอุไร (2536 : 38) จะรับประทานอาหารเฉพาะอาหารที่ปรุงจากพืชเท่านั้น จะต้องงดอาหารประเภทผักที่มีกลิ่นฉุนรุนแรง เช่น หอม กระเทียม และงดรวมประเวณีด้วย เนื่องจากเป็นช่วงของการถือศีล นอกจากนั้น เจ้าพิธีจะต้องเป็นผู้ที่เตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ โรงทาน อุบถรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบพิธีคือ กระดาษเงิน กระดาษทอง อุบถรณ์ในการไหว้เทพเจ้า อาหาร เครื่องทรงของเทพเจ้า สิ่งเหล่านี้ได้มาจากการบริจาคของผู้เข้าร่วมพิธีซึ่งมีความเชื่อและศรัทธาว่าการทำบุญในเทศกาลกินเจนี้จะทำให้ได้รับบุญกุศล หากอุบถรณ์ใดไม่มีผู้บริจาคทางเจ้าพิธีต้องจัดหาซื้อเอง ประเพณีการกินเจเป็นประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก เพราะเป็นประเพณีที่ส่งเสริมให้ประกอบความดี งดเว้นการเบียดเบียนสัตว์ สวดมนต์ปฏิบัติธรรม มีผลทำให้จิตใจสบาย สุขภาพแข็งแรง ชีวิตจะพบแต่สิ่งที่ดีและนำความเป็นมงคลมาสู่ตัวผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้ประเพณีการกินเจยังเป็นทำให้เกิดความสามัคคีความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการพบปะพูดคุยกัน ระหว่างคนที่มีอาชีพต่างกันหรือมาจากต่างจังหวัด เพราะโรงเจมีที่พักสำหรับผู้มาจากต่างจังหวัด ยกเว้นโรงเจฮกแซง เชียงตั้ง เพราะมีสภาพเก่าและทรุดโทรมมากจึงไม่มีคนไปพัก การกินเจนอกจากเป็นการแสดงออกถึงความเคารพบรรพบุรุษแล้ว ยังเป็นการฝึกจิตใจให้อดทน ท้าใจให้บริสุทธิ์รักษาศีล ที่สำคัญเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2536 : 95) เพราะอาหารเจ มีราคาไม่แพง ถูกกว่าเนื้อสัตว์ ส่วนผลไม้ต้องห้ามในการไหว้เจ้า ได้แก่ มังคุด ฝรั่ง พุทรา ทูเรียน มะม่วง เพราะชื่อผลไม้เหล่านี้ไม่เป็นมงคล เนื่องจากชื่อของผลไม้เหล่านี้จะมีเสียงที่ฟังดูไม่เป็นมงคล ในภาษาจีนแต่จิว

เช่น มะม่วง ภาษาจีนแต้จิ๋ว เรียกว่าส่วย ฟังเสียงคล้ายกับคำว่า ซวย คือ ไม่ดี นอกจากนี้ชื่อผลไม้บางชนิดเช่น มังคุด พุทรา หรือละมุด จีนมีความหมายถึงการทำสิ่งใดจะไม่พบกับความสำเร็จ ฯลฯ ประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันมีความแตกต่างกับในอดีต โดยปัจจุบันมีคนกินเจมากขึ้นเพราะความสะดวกในการหาอาหารเจรับประทาน ประกอบกับมีสถานที่จำหน่ายอาหารเจมากขึ้น และมีการปรับปรุงรสชาติของอาหารให้มีลักษณะไม่แตกต่างจากอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ นอกจากนี้ยังได้คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการรับประทานผักและผลไม้จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ ประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก ควรได้รับการสืบทอดและรักษาไว้ เพราะ เป็นประเพณีที่สนับสนุนให้คนประกอบความดีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมการกินเจในจังหวัดพิษณุโลก ปรากฏผลดังนี้

ผู้เข้าร่วมพิธีในเทศกาลกินเจส่วนใหญ่เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาว่าการกินเจเป็นการประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม เป็นการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ถือศีล สวดมนต์ภาวนา รับประทานอาหารเจที่ปรุงจากผักและผลไม้จะมีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่จะเข้ามาปฏิบัติด้วยความสมัครใจ โดยเชื่อว่า เมื่อเข้าร่วมพิธีกรรมแล้วจะทำให้พบแต่ความสุข ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาวะทางจิตใจของคนในปัจจุบัน ที่ต้องการความสุขทางจิตใจสอดคล้องกับการศึกษาของประยงค์ อนันท์วงศ์ (2526 : 44) ที่กล่าวว่า การถือศีลกินเจของชาวจีน ที่กระทำติดต่อกัน 9-10 วัน จะทำให้ผลจากการบำเพ็ญบุญในช่วงเวลาดังกล่าว บันดาลให้ตนเองและครอบครัวประสบความสุขความเจริญ ช่วยต่ออายุให้ยืนยาว อีกทั้งยังเป็นการทำบุญกุศลส่วนกุศลให้กับญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมกินเจมีจุดมุ่งหมายหลักใหญ่ว่าการกินเจเป็นการงดเบียดเบียนชีวิตสัตว์ นอกจากนี้ยังมีผลทำให้สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เกิดความสบายใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว ผู้เข้าร่วมพิธีส่วนใหญ่จะใช้น้ำเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม เพราะไม่สะดวกและไม่มีเวลาที่จะไปประกอบพิธีหรือการกินอาหารที่โรงเจ เนื่องจากหน้าที่การงานต้องปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ส.พลายน้อย (2534 : 132-134) ว่าการกินเจนั้นถ้าเราไม่ปฏิบัติตามที่โรงเจ จะกินเจอยู่ที่บ้านเองก็ได้ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าต้องปฏิบัติ

ตนาให้ถูกต้องตามพิธี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิรัตน์ แก้วแทน (2537 : 160) ว่าสิ่งสำคัญที่ทางโรงเจจะต้องเตรียมคือ อาหารไว้คอยบริการแก่ผู้คนที่มาร่วมในประเพณีกินเจ แต่จะมีบางส่วนของผู้ที่มาร่วมในประเพณีโยนหาซื้ออาหารเจตามร้านอาหารทั่วไปโดยเขาไปกินที่บ้าน ทั้งนี้ เพราะมีความสะดวกและไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงช่วงเวลาอาหารแต่ละมื้อ โรงเจอ้อเคงเจียงตั้งเป็นโรงเจที่มีผู้เข้าร่วมพิธีกรรมกินเจมากที่สุด โดยผู้เข้าร่วมพิธีกรรมมีความเชื่อว่าพิธีกรรมที่ได้ปฏิบัติในโรงเจนี้เป็นแบบอย่างที่ดีมาจากประเทศจีน โดยเจ้าพิธีได้เคยปฏิบัติในประเทศจีน ภายหลังอพยพมาจากประเทศจีนแล้วยังได้เข้ามาปฏิบัติต่อในจังหวัดพิษณุโลก โดยผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่เคยกินอาหารเจมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก มีความเชื่อและความศรัทธาต่อประเพณีนี้มาก และผู้เข้าร่วมพิธีส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติก่อนถึงวันประกอบพิธีกรรมเรียกว่ากินล้างท้อง สอดคล้องกับการศึกษาของ คณะอง เนินอุไร (2536 : 38-39) ได้กล่าวว่ามีบางคนที่ต้องการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนถึงวันประเพณีกินเจ โดยการล้างท้องคือ การไม่ทานเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ล้างหน้าก่อนวันขึ้น 1 ค่ำเดือน 9 อาจจะเป็น 1-3 วันก็ได้ ถือว่าเป็นการทำตนเองให้มีความสะอาดบริสุทธิ์ก่อนที่จะร่วมพิธี จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรจะมีการรักษาสิบทอดประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นการอนุรักษ์ประเพณีที่ดีงามอีกประเพณีหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีการกินเจของคนกินเจในจังหวัดพิษณุโลก ปรากฏผลดังนี้

ผู้กินเจส่วนใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าต่าง ๆ ที่เชื่อมาร่วมประเพณีการกินเจ สอดคล้องกับแนวความคิดของ บรูมฟิลด์ (2533 : 9-12) ที่กล่าวว่าชาวจีนเป็นชนชาติที่ถูกปลูกฝังให้ยึดมั่นในความเชื่อต่าง ๆ โดยคนจีนพยายามรักษาจารีตประเพณีของตนและปฏิบัติตามประเพณีจนเป็นนิสัย ไม่ว่าจะอพยพไปยังถิ่นฐานที่ใหม่หากินอยู่ที่ใดก็ตาม จะนำเอาอุปนิสัยประเพณีของตนไปด้วย โดยเฉพาะในด้านความเชื่อสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (2533 : 564 - 567) ได้กล่าวว่าการนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นระบบความเชื่อที่

ตั้งเดิมและเก่าแก่ที่สุดของชาวจีนที่ต้องการหาที่ยึดเหนี่ยวทางใจและเกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์ เชื่อว่าการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เกิดจากการคลันดาลของเทพเจ้าต่าง ๆ เทพเจ้าที่คนกินเจในจังหวัดพิษณุโลกรู้จักมากที่สุดคือพระแม่กวนอิม เพราะพระแม่กวนอิมเป็นพระโพธิสัตว์แห่งพระเมตตาที่คนทั่วไปนับถือกราบไหว้บูชา ขอพรและประสพผลสำเร็จดังคำอธิษฐาน สอดคล้องกับการศึกษาของ คะนอง เนิ่นอุไร (2536 : 38 - 39) ที่กล่าวว่าประเพณีการกินเจ เป็นเรื่องที่มีปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน เป็นการระลึกถึงพระคุณของพระโพธิสัตว์กวนอิมที่มีพระคุณต่อมนุษย์มาก ในการช่วยเหลือมนุษย์ที่ประสบกับความเดือดร้อนให้พบกับความสุขและความสมหวัง ผู้กินเจมีความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว สอดคล้องกับการศึกษาของ บรูมฟิลด์ (2533 : 9-12) ที่กล่าวว่าชาวจีนมีความเชื่อในเรื่องการแสดงความเคารพนับถือต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว หรือดวงวิญญาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน จึงมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุชาติ ตันตสุฤกษ์ (2530 : 1 - 2) ที่กล่าวว่า ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีนมีค่านิยมที่เป็นแบบอย่างเฉพาะตัวและได้નાติดตัวเข้ามาเมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านความกตัญญูตเวที ถึงแม้ว่าบรรพบุรุษนั้นจะล่วงลับไปแล้ว จึงได้มีการกราบไหว้บูชาในวันสำคัญ เช่น วันเจ็งเม้ง หรือวันพระเพณีการกินเจ ที่มีพิธีลอยกระทงและการเทกระจาด อีกทั้งยังเป็นการแผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในโลกนี้ และยังคงมีความเชื่อว่าการลอยกระทงในแม่น้ำเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาของตนเองอีกด้วย ผู้กินเจมีความเชื่อว่าจะเมื่อได้ทำบุญแล้วจะทำให้ถึงนิพพาน คือ การไม่เกิดอีกในชาติหน้าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้ผู้กินเจเหล่านี้ไม่ปรารถนาจะเกิดอีกในชาติหน้า นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการทำพิธีในช่วงวันขึ้น 1 ค่ำถึง 9 ค่ำ เป็นการบูชาดวงพระเคราะห์ทั้ง 9 ดวง จะทำให้ผู้กินเจมีสุขภาพแข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ หวังซื่อไฉ่ (2536 : 17-26) ได้กล่าวว่าการกินเจเป็นการรับประทานพืชผักและผลไม้ช่วยในเรื่องระบบขับถ่ายและการย่อยอาหารให้เป็นปกติทำให้สุขภาพอนามัยดี เพราะอวัยวะหลักเช่นหัวใจ ไต ม้าม ตับ และปอดแข็งแรงทำงานได้เป็นปกติ ร่างกายสามารถต้านทานต่อสารพิษต่าง ๆ ทั้งยังเป็นการลดการ

ฆ่าสัตว์ และผู้เข้าร่วมพิธีต้องสวดมนต์ ทานสมาธิ แผ่เมตตา ทานทาน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่
บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และสรรพสัตว์ทั้งหลาย อันจะนำไปสู่ความสุข ความสบายใจ เป็นการ
ประพาศแต่สิ่งที่ดีงามที่จะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัวในประเพณีการ
กินเจนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการวิจัยเรื่องของไทยคดีศึกษา เน้นสังคมศาสตร์
เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความคิด ภูมิปัญญา และประเพณีของมนุษย์ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา
ตั้งแต่อดีต และมีการประยุกต์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ในการวิจัย
ครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้คือ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนด
นโยบายการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่สอดคล้องกับประเพณีหรือ วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับ
วิถีชีวิตของกลุ่มชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านสังคมสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างบุคคล
ต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ
2. นำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียน เรื่องประเพณีในท้องถิ่น หรือวิชาท้องถิ่น
ของเรา โดยการนำเอาเนื้อหาสาระจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไปปรับปรุงดัดแปลง เป็นเอกสาร
ประกอบการเรียน เพื่อให้แก่เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่นของตนเอง
ได้ดีขึ้น
3. ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมาดูแลและให้คำแนะนำเรื่องการจัดรูป การตีบท
การเผากระดาษเงิน กระดาษทอง ในช่วงเทศกาล ซึ่งหากทางโรงเรียนเจอแล้วไม่ทั่วถึงอาจก่อให้เกิด
เกิดอัคคีภัยได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการวิจัยประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีเรื่องที่ควรจะศึกษาจากประเพณีการกินเจเฉพาะด้านพิธีกรรมที่มีความสำคัญ และศึกษาเฉพาะโรงเจที่มีพิธีกรรมในช่วงเทศกาล เพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการและเป็น ข้อมูลทางประเพณี ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดพิษณุโลกมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะศึกษาประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนใน จังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ หรือ ภาคกลาง เช่น นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ เป็นต้น เพื่อศึกษาภาพรวมของประเพณีการกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีนในภาคเหนือและภาคกลางของประเทศไทย

